

Nr 253/1995

Sää 'mlää 'kķ

Addon Helssnest 24 peei v nuu 'bbmannust 1995

Riikkpeei vi riäššäm mie ldd šiött'teet:

1 lääkk

Aalmilaz šiött'töözz

1 §

Lää 'jj tmie 'rr

Tän lää 'jj täävtössän öödäsviikkäd sää 'm-meer da -vuu 'vd jie llem da pi 'rggeemvuött-vâjlažvuodid da ruökkäd da öödäsviikkäd sää 'mkulttuur.

Tän lää 'jj vuâlaž tuâimid viö kķe piijjmen älgg vuâmmšed vuöss saa 'jest:

1) saa 'mi luâd- da jee 'res jie llemvue 'jji da sää 'mkulttuur öödäsviikkamuš da jie llemvue 'jji määngpeällsäžen tuejjummuš

2) jälstempöörti da jeälstem- da tuâjjpirröözz pue 'rummuš

3) sää 'mtâäli pue 'rummuš da tööi pööžžtummuš saa 'min

4) luâdree 'ggesvuödi pi 'štti äu kķkummuš, ä 'rbvue kķpirröözz ruökkmuš da še jee 'res pirröosaa 'ššid; da

5) di še jee 'resnalla sää 'mvuu 'vd öödäsviikk-muše

2 §

Sää 'mvu 'vdd

Tän lää 'jj vuâlaž tääimid spraavdöödât sää 'mvuu 'vd öödäsviikkäm vääras

Sää 'mvu 'vdd lij tän lää 'jj miel 'dd vu 'vdd, kää 'tt šädd

1) nuörtjest riikk raaj räjjä

2) säâ 'jest Lättjo kķe Kattajââ 'r räjjä da tön liinj räjjä, kää 'tt mâänn Kattajââ 'ur viöstârpeä 'in Ruohojââ 'uri räjjä da tööi lää 'ddke 'rdempeä 'l Kuruvuei 'v räjjä da tö 'st öödäsviikkäd Mattojââ 'r viöstârpeä 'l Näņņvuön viöstârkeäčča mie ldd looggeel Keväjââ 'r vu 'vdd obbnes.

3) Viöstrest liinj räjjä, kää 'tt mâänn

ķe 'jjmiel 'dd Näņņvuön Tsarminjaarg tâ 'vvkeäcca da tö 'st Paalgässuöllja da tö 'st öödäsviikkäd Kärppä-suöllu, Varttasuöllu, Koutukinsuöllu, Lihasuöllui, Kuorpasuöllu, Pahtasalmensuöllu da Pisternjaarg nuörttpeä 'l da Naamajââ 'r tääl tâ 'vvepeä 'l Nje 'žžjââ 'r Siiričue 'lm Lammassuällja da veäl öödäsviikkäd Iijââ 'r Ruâvnja 'rgge da Aanar da Uccjoogg kää 'ddi köskksaž raaj täjjaCuö 'lmmvää 'r puött; da

4) tâ 'vven Aanar da Uccjoogg raaj räjjä

3 §

Pörggâmvu 'vdd

Tän lää 'jj mie ldd luâdjie llemvue kķen looggât u 'ccmâddtâäll da spesialmâddtâäll da kue 'lšeeellmuš, mie 'ccstummuš da puäžžtâäll di še mue 'rjuussmuš, kuöbbri noorrmuš da näkkam jee 'res oddsmöövvi luâdree 'ggesvuödi äu kķkummuš.

Tät lää kķ kuâskk še jee 'res u 'ccpörggmuužž, (mie ldd looggeel alggpohhtmuš) mii oudd tuâj pörggja da suu peârri vuâzzlaid da še tön ool veäl jee 'res oummid nu 't, štö töt va 'sttâd jeänmösän kolmm ee kķtuâjjpääi kķ. Jös pörggâmet lij sa 'mi jijjâž pri 'meâr saa 'mi pi 'rggeemvuö 'tte, vuei tet še suu 'râb pörggâmužž lääinted da veä kķked ko mâi 'd lij ööu 'dpeä 'lnn ceälkkum.

4 §

Sämmlaz

Tän lää 'jj mie ldd sâmmälâžân kiöččât oummu, kää 'tt jijjöč keäčč sâmmälöžžen, öudtössän lij, štö son jiočč lebe koon puârssin lebe ääjijjin da ääkkim hâ 't de öhtt lij mättjam vuösmäs kiöllân sää 'm kiö 'l, lebe son lij näkkam oummu kää 'rmlaç lebe son lij öödjab lää kķšiött 'töözžâst ceälkkum šöddâmvuodlâž sâmmälâž lebe näkkam oummu da suu kâ 'rmmlaç.

5 §

Tuõrjõõz vuála oummu da põrgâm

Tän lää 'jj vuälla kuulli lääinain, veä 'kkvuõdin da jee 'res tuärjõstuáimin vuáitt piássád vuázzlõzân nákkam sámmalá, koon põõõši je-älstempái 'kk lij sáa 'mvuu 'vdest, da káá 't lij ekonomaalá saa 'jes da jie 'llemvue 'jjes da še ooumžen lij nákkam, štõ suu kánnad tuärjjad. Seámma kuáskk še sámmala pie 'lkuie 'm. Tuõrjõõz u 'vddemen vää 'ldet lokku oocci da suu pie 'llkuieim puátti, vää 'rkõsvuõtt da jee 'res jeállmõõžž.

Tän lää 'jj vuälla kuulli tuáimin vuáitt piássád vuázzlõzân še áá 'jtemes ooumaž, jõs tõõzž liá jee 'rab veä 'r.

Tän lää 'jj vuälla kuulli tuáimin ij vuei 't piássád vuázzlõzân nákkam ooumaž, koon jijjás lebe piellkuie 'm õ 'httereknasttum puátti jee 'res ko tän lää 'jjest ceálkkum põrggmest liá suu 'rab ko meá 'cctáállministeria nánneem mie 'r.

Õõudpeá 'lñn 3 §:st ceálkkum põrggmmužž (põrggâm vuáitt obbnese lebe pái pie 'kknes toi 'mmjed sáa 'mvuu 'vdest) vuei 'tet tuärjjat jõs tõn lij áá 'nnem toolkven sánmla pi 'rõgeemvuõdi 'te da põrggmest liá vää 'jlažvuõd šõddát kánnteejen.

6 §

Põrggâmáá 'blek

Tän lää 'jj vuälla kuulli tuärjõõz vuei 'tet u 'vdded:

- 1) luádláž ooumže
- 2) máäng luádláž ooumže õhtsežže; da
- 3) nákkam õhtõsse, káá 't šádd luádláž ooumuin da koon táávtõssân lij vuõsstuájjan tän lää 'jjest ceálkkum põrggmuš.

Õudltõssân tuõrjõõz ouddmušše 1 momentist 3 sáa 'jjest ceálkkum õhtõ 'sse lij tõt, štõ tõn tiuddvuázzlain lebe vuázzlain pá 'jjet pie 'll liá nákkam oummu, kook jijj lebe kooi piári vuázzla vuássá 'te tuärjjam tue 'jjummušše. Jee 'rab veä 'r diõtt vuei 'tet õhtõ 'sse miõttád tuõrjõõz še tá 'l, ko tiuddvuázzlõžžân liá še jee 'res oummu ko sáa 'm.

7 §

Tuärjjamvuálaž õhtõõz

Tän lää 'jj vuälla kuulli tuärjõõz vuei 'tet u 'vdded nákkam pááiklaž da še jee 'res õhtõõzzid, kook liá privatvuámštõzžâst da kook õõudâsve 'kke tän lää 'jjest ceálkkum põrggâm- lebe kultuuraa 'ššid.

Tuärjõõz vuei 'tet u 'vdded še nákkam siõmm-

na šuu 'rbib õhttsáž háámmaid, koin liá vuázzlõžžen še jeárraz ko sáa 'm lebe pááiklaž õhtõõzž. Riikk da ká 'dd vuei 'te še á 'lõged vuázzlõžžân õhttsáž háámmaid.

8 §

Máttam tuõrjõstuáim jee 'res láaa 'jji mie 'ldd

Sáa 'mvuu 'vd palggsid tuärjjeet puázztááll 'lää- 'jj (161/90) mie 'ldd. Mudoi 4:st ceálkkum saa 'mid uu 'det õudltõõzzid tän lää 'jj mie 'ldd. Tõk va 'sttee puázztááll 'lää 'jjest da luádjie 'llevue 'kkláá 'jjest ceálkkum õudltõõzzid.

Tän lää 'jj mie 'ldd tuõrjõõz jeá 't uvddu nákkam hommu, koonn vääras lij uvddum veä 'kkvuõtt, riikkiláinn lebe korktuärjjõsláinn mõnne jee 'res láa 'jj mie 'ld.

9 §

Máttam vuõiggádvuõd

Sámá 'mvuu 'vdest jeálsteeja sámmlast lij vuõiggádvuõtt jee 'res korvvõõzžtáá tän vuu 'vd riikk jánnamin da čaa 'zzin::

1) vā 'ldded jijjāz puā 'lddemmuõrrtaarbes vääras riikk meá 'ccest viirrām muõrid da ká 'kkmuõrid, leša ij seža raajjmu 'šše ántteeja muõrid;

2) vā 'ldded vie 'ltemes taarpees vääras raajjām-, puā 'lddem-, da jee 'res kuáttáunāsmuõrid da še raajjām- da jee 'res kuátt'taarbes vääras šáu 'rrvuõddáz da máddvájjaz ttõõig, kooig miecchalltõõzž verõõgoummu meá 're;

3) raajjád puázz-, mie 'cstummuš-, da kue 'll-šee 'llemkeámpaid, kue 'llpoo 'grvid da áái 'táid taarblaž paai 'kid mie 'cchalltõõzž láá 'v 'kee 'jjest;

4) raajjád sáátkaid da áárdaid jee 'rab láá 'vitáá;

5) lue 'stted skoottid luõttu da čuõppád toi 'd suei 'nid, lõõstid, njoorm da vuáššid da mie- 'cchalltõõzž láá 'vin še kõõccád jeákkal

6) rai 'vvjed peáld, poožn da palggsid; da

7) šee 'lled kue 'l riikk jánnmest

Meá 'cchalltõõzž ve 'rõõnee 'kkin láá 'vin vuei- 'tet 1 momeent 1, 2, 4 da 7 saa 'jest ceálkkum õudltõõzzid u 'vdded jee 'rab veá rest še õhtõõz- zid, koid sáa 'm ko 'lle. Meá 'cchalltõõzž ver- 'õõgne 'kk vuáitt u 'vdded 3 saa 'jest ceálkkum õudeltõõzž še õhtõsse, káá 't šeell kue 'l da 6 saa 'jest ceálkkum õudltõõzž páái 'koolaž palggsa.

Õõudpeá 'lñn 1 momeent 3 da 5 saa 'jest ceálk- kum láá 'v vuázzž u 'vdded pái tá 'l, jõs tän raajj- muužž tuejjummuš lebe jákkal kõõccmuš lij áá 'nnem nu 'vddmen peári pi 'rõõgeemvuõd lebe luádjie 'llemvue 'kktuájai 'kee 'jjest jeárrmjjen.

2 Lääkk

Lääin da jee 'res tuõrjjõstuaim

10 §

Läinn- da veä kkvuõttõudltõõzz

Tän lää 'jj mie ldd vuei tet lääin da veä kkvuõd miõttäd pue ttinalla;

1) Määddvuä 'sttempläain tääl, tön vuässadvuõd lebe lää 'ssmääd häämm'mušše, de täl täällan kioččät še määdha 'hkkēemlākka (396/4), luādjie llemvue kklākka, puäzõtääll'lää 'jj (590/69) ja puäzõtääll'lākka oõu 'dbu sää 'mlaa 'jjid vuāddeel vuäddummu da tõi 'd ve 'rdjem tääl;

2) investointiläain da veä kkvuõd

a) luādjie llemvue kkl- da jeeres u 'cpõrggmet taarblaž kiiddõs da pääd ää 'nnemvuämstõõžž häämm vääras;

b) luādjie llemvue kkl-, da jee 'res u 'cclagan põrggmet taarblaž tuejjeem-, äitt-, aaztem- da kääzškä 'sttemraajjmõõžž, 9 §:st ceälkkum raajlmi da tõi 'd kuulli mašinai da jee 'res seämanallšem raajlmi raajjmuužž, šuu 'rummuužž da pue 'reem tuājai vääras da tuājipirõõzz pue 'rummušše, ä 'rbvue kklpirõõzz ruõkkmušše da pirõõssuejlaž investointid;

c) ääid raajjammuõd vääras, täl ko äidd raajät mäddtäälljännmen ä 'nteeja määd piri di peäld da viistsõõ 'ji rai 'vujem da pue 'reem vääras;

d) cuõggas raajjmušše, čää '33 häämm'mušše, kuänviiggi raajjmušše da šleä 'dgetem vääras;

3) põrtläain da veä kkvuõd põõrt da tõõzz kuulli täällraajjmõõžž raajjmuužž, šuu 'reem da teevmuužž vääras di jie llempirõõzz pue 'reem di tõi õhttvuõdäst še a 'rbvue kklpirõõzz ruõkkäm vääras;

4) äännemkapital'läain: spetsialmäddtääl, ammatlaž kue lšee llem da 3 §:z 2 momentist ceälkkum u 'cpõrggäm altteem da šuu 'reem õhttvuõdäst da suhdantei ta 'ssjem vääras; da

5) jätt' temveä kkvuõd ammatlaž kue lšee llem da 3 : 2 momentist ceälkkum u 'cpõrggäm altteem da šuu 'reem diõtt šõddäm paa lkid ja kõõsklaž tuājivõkk'kuulid di põrggi jijjâz pä lkk'kuulid, miõk liä õõudkittetuõ ltuõ ljumuužž vuāla.

Lääin da veä kkvuõd u 'vddmest da uvdde-mõudltõõzzin šio'tt'teet tää 'rkben asetõõzzin.

Vuõiggadvuõd tän lää 'jjet ceälkkum veä kkvuõd 'te ij vuäžž äalgasmetteed.

11 §

Kue llištummuužž

Mäddtääl õõudäsviikkäm fondi tie gživui 'm vuei tet häämmad kue lāalgaid sää 'mvuu 'vd

čää '33id i 'steem vääras da tue 'jjeet še jee 'res tuāimid, mõõk kue 'skke kue lšee '33i häiddamtuāimid.

Õõudpeä lnn 1 momentist ceälkkum tuāimast reä šš jännampäi kkl-jie llemvue kklkruug, kää 'tt vuäitt tõi viõ kkeprijjmuužž u 'vdded meä 'challtõ 'sse, šiiil- da kue lltääl tu 'kēemstrooita lebe kue lšee llemkää 'ddid.

12 §

Mättam cuāggasraajjâm- da čää 'cchuõlltuāi

Riikk vuäitt, jos tõõzz lij tarbb, raajjad lebe raajted sää 'mtāalai vääras taarblaž cuāggasraajjâm- da čää 'cchuõlltuājaid. Jännampäi kkl-jie llemvue kklkruug reäšš ää 'ššest.

Jännampäi kkl-jie llemvue kklkruug kääd 1 momentti mie ldd rajjum čuõkku kuddän ää 'nnmest tön räjjä ko čuāggas lij luõvtum privat cuākksen lebe aalmilaz čuākksen ää 'nnem diõtt.

13 §

Sluuzbtuārjõs

Jännampäi kkl-jie llemvue kklkruug vuäitt riikk täällarvõõzzäst cuāi 'tjum tie gžin u 'vdded veä kkvuõd nākkam häämmaid, määivui 'm õõudäsviiggät da ruõkkät sää 'mvuu 'vd kultuur-, teätt- da jee 'res sluuzbid.

3 lääkk

Läinn- da veä kkvuõttmäai 'n

14 §

Läinnäi gž da korkk

Läi 'nnäi gž lij jeänmõsän 25 ee kked. Lääin korkk lij 4%.

Lääin, mõõk liä uvdum raajjmuužž tuejjeem, teevmuužž da šuu 'reem vääras di še määdvuä 'sttempläain lij koorktemmes kuõi 't vuõsmäs ee 'jj ääi 'j.

Lääinai vuõsmäs vuänõs'määus pe 'rrjet tön mähsspeei 'v, kää 'tt kuõi 't ee 'jj kee 'jjet vuõsmäsän šädd lääin lebe tön vuõsmäs teä gžvue 'zz kaggmest.

15 §

Lääinai da veä kkvuõdi jäänmõsmeä 'r

Lääin vuei tet u 'vddet jeämõsän 85% vuämstõõzz häämmahää 'ddest lebe nākkam kuulin, mäi 'd vuei tet priimmäd.

Veä kkvuõd vuet tet u vdded jeānmõsān 60% nākkam kuulin, koid vuet tet priimmād.

Rāā jtõs ij seža kuõsk tuārjõõzzid, mõõk liā ceālkum 13 §:st.

Jõs hommu uu det veä kkvuõd di še lāāin, veäkkuvõd da lāāin õhtsažmie rrvuāžž kē ted hāām puk kuulid obbnēs,

Māddvuā sttemlāāin ij vuāžž u vdded nākkam kaaup teāggeema, mā st vuāmstõõzz luõvtõshā dd mošt debe lij jeānab ko māi d pāi kkkāā dd ā nteeja hā dd lij.

16 §

Lāāin āāsktõõzz

Lāāin āāsktõõsān ālgg lee d tāālkiddjummuš. Lāāin vuet tet seža u vdded še jee res priimmānallsem Kiddjummuužž vuāsta,

17 §

Lāāintõs da tōn kuõskki meā rrvõõzz

Lāāinna jīn, lāāinai vuānõõzzin da koork piijj- mest, māūsai mēssāi ggpõoddāst, māā njem- mest lebe riikk lāāin kōrkkuõvāsvuõd miõttmest, kapitalmeā rstes vāā nes vuāžžmõõžž õõut vuāra spravdõõttmest lebe muõoi vuā ntab āā jest da jee res lāāinnmāāinai pīrr šioõtt teet tāā rkbēn asetõõzzin.

18 §

Lāāin da veä kkvuā d miõttmuš

Lāāinai da veä kkvuõdid meātt jānnam- pāi kkkjie llemvue kkkruug.

Õuddel ko jānnampāi kkkjie llemvue kkkruug reāšš lāāin lebe veä kkvuõd miõttām, vuet tet, jõs oõzžāt, hāmmad kāā dd jānnampāi kkkjie llem- ve rggõummui ceālkmuš da taarbsemest še jee res ceālkmuužžid nu t māht asetõõzzāt šioõtt teet.

19 §

Rāājām jāā dtummuš da ta rkkõõzz

Mādd- da meā ctāāllministeeria vuāitt taarbsemest u vdded tān lāā jī da tōn kee jjest uvddum asetõõzz tāā rtab meā rrvõõzzid raajj- mest, mõõnn tān lāā jī mie ldd tuārjeet.

Raajjmušše miõttum veä kkvuõdi da lāāinai āānnmuužž kāā ccem da mēhssõudltõõzzi tuõttām diõtt ālgg raajjāmpāi kest āā nned raajjā- mlāā ppriāšsmest meā rruum ta rkkõõzzid: jān- nampāi kkkjie llemvue kkkruug vuāitt tuārjõõzz

u vddmen mie rreed āā nned še jee res miõl- stes taarblāž ta rkkõõzzid. Ta rkkõõzzid spravdāātt kāā dd raajjmušta rkkēeja lebe raajjāmlāā pp- riāšsmest meā rruum ooumāž raajteei mahssu. Jos raajjāmlāā v jeā t taarbšukku, ta rkkõõzz vuāitt tue jjeed še kii- ne jee res āā nteeja ooumāž, koon jānnampāi kkkjie llem- vue kkkruug preemm.

Raajjmušta rkkēeja ālgg še jee res ko 2 mo- menttist ceālkum paai kin veä kkted tān lāā jī viõ kkepiijj- mest spravdõõdeēl õudeltõõzz oocci mahssu raajjõõžžī arvõõzzid, ta rkkõõzzid da jee res tuāimmses kuulli tuājaid.

20 §

Kāāccmuš

Mādd- da meā ctāāllministeriast, mādd- da me ctāāllministeria teāttsluuzpkuvddõõzzāt da jānnampāi kkkjie llemvue kkkruugāst lij vuõi g- gādvuõtt u vdded vāā l d oummuid tuejjeed ta rkkõõzz veä kkvuõdi da lāāinai āā n- nemest. Lāāin da veä kkvuõd vuāžžī ālgg cūāi jted sijjid pukid taarblāž tiill- da jee res ā šškii rjid da še jee resnalla veä kkted ta rkkõõzz tue jjem- mest.

4 lāākk

Māādd hāmm muš

21 §

Vuāstt- da serddmõõntõõllmuš

Jānnampāi kkkjie llemvue kkkruug vuāitt vuā stted tān lāā jī meā ri vāāras tāā- laid, tāālvue zzid, vuõiggādvuõdid da vuāssõõ- zid. Kaupphā dd ij vuāžž lee d pāi l tōn poddsāž ā nteeja hāā dd.

Jānnampāi kkkjie llemvue kkkruug vuāitt āā nned tān lāā jī meā rid še māddtāāll lāā jī (188/77), luādjie llemvue kklāā jī, puāzjtāāll- lāā jī da jānnampāi kkkjie llemvue kklāā jī (1295/78) meā ri vāāras jee res nalla ko vuõi ggādvuõdāst hāmmad mādd- da meā c- ctāāllmāādda uvddum lākka (391/78) vuāddeēl ho mmjum māādd.

Jānnampāi kkkjie llemvue kkkruugāst lij vu- õi ggādvuõtt vaajted vaaldšemes māādd jeārri- s vuāmštām māāddaid lebe jee res riikk verggpõõrti vaaldšē m māāddaid. Jõs vaajtemnallsem māādd jeā la seāmma ārvvsa, ko rrvveet rāātktõs teā ggen.

Meācchalltõs serdd, māņņa ko jānnam- pāi kkkjie llemvue kkkruug lij tõ st esitõõzz tue jīāām, jījõs vaaldšē m vuālaž riikk māāddast tān lāā jī meā rid taarbšē m māāddaid jānnam-

päi kkkjie llemvue kkkruug vaaldsem vualla. Meä cchalltõõzz vaaldsem vuälaz mäaddaid vuei tet se rrded še õu ddkite jännampäi kkkjie llem-vue kkkruug vaaldsem vualla, vuõss'sääjest jealstumušše ä nteejai täali vuäddeem väaras. Jõs meä cchalltõs da jännampäi kkkjie llemvue kkkruug jä piäzz õõutmiõ lle serddemvuälaz mäaddain, älgg ä šš viikkäd rä tkkeem diõtt mädd- da meä cc-täällministeeria.

22 §

Mäadd lä nstummuš päkkcuärvvamkaaupäst

Päkkcuärvvamkaaupäst rii kke lä nstum tääll da jee res sämmälä sää mvuu vdest vuämšstem tääl l lebe tön vuei tet, huõlkäni tõs t mäi d päkkcuärvvamkaaupäst rii kke uvddum lääj 7 §:st siõtt'teet, ää nned tän lää j j meä rid di u vdded tön sämmälõ žže, kää t ää jben tön vuämšsti lebe suu pie llkuei mmses lebe suännai lebe kuäba-ne suännai preeddanviõr 2 läaggast ceälkkum rue te lebe peämpärnna lebe näkkam oummu pie llkueimma, hä t de tät ij tiudõe tän lää j j 5 §:st meä rruum õudltõõzzid. Lä nstum tääl ää nmest vuei tet ä nteejai saa ji j äkktoõlläd tön, mäi d päkkcuärvvamkaaupäin kaupsem täälai rii kke lä nstemest uvddum lää j j 7 §:z 4 momenttist lij mie rruum. Lä nstum tääl vuei tet u vdded še õhtse žže kuähtsa lebe mänggsa tän ceäkksest ceälkkum oomže.

23 §

Äälgasmetteemkeäldd

Tän lää j j mie ldd riikk vuä sttem kiiddäs vuämšstõõzz ij vuäžž äälgasmetteed äälgasvä lddemlää j j 4 läagg 24 §:z mie ldd õõudbu vuämšteeja lebe suu vuäžžamoummu vie ljest, mõõnn tääll ij leäkku panttvuõiggädvuõd mie ldd lebe jee resnalla välddam ooläs.

5 lääkk

Mäadd kaupšummuš

24 §

Mäaddkaupšemtudim

Õõu dpeä lnn 4 §:st ceälkkum sämmälõ žže vuei tet u vdded vuõss'sää jest jealstem väaras taarbsem toont se sttuõ lljeeja jeänmõsän 5 hehtaar tääll. Tõn ij vuäžž jee rab siõgg veä rtää u vdded jee res päikka ko jeä rmaäpaai ki

oolgpeälla. Jee rab veä rest vuei tet seža u vdded mõnne ve rdd šuu rab õõu dpeä lnn ceälkkum täällad.

Sää m ääjab vuämšstamma tallu vuei tet u vdded lää ssmäadd, vuässõõzz da vuõiggädvuõdid, jõs lij vuei nmest, štõ tõk liä taarblaž luädjie llemvue j j ha rjttummušše, leša ij jeänab ko mäi d puäžžtääll lää j j jest da luädjie llemvue kklää j j jest siõtt'teet. Sämmälõ žže da 6 §:st ceälkkum pörngmid vuei tet uccpörngmužž väaras u vdded še mäadd.

Õõu dpeä lnn l momenttist ceälkkum tääl ij vuäžž u vdded kuähtsa lebe mänggsa õ htseže. Tõn vuäžž u vdded seža pie llkuei mid.

Tääl väaras vuei tet vuäddeed juäkkälä j j jest (604/51) ceälkkum ää nmestvuõiggädvuõtt jue k k päikka nuu bb tääl se st (tl. vuõiggädvuõtt še lled kue l, jää tted õõõd, vä ldded äää žž).

25 §

Mättam vöi ggädvuõd ääcca

Tääl da lää sšjännam vuõiggädvuõdäst tä l ko tõt vuäddeet riikk meä ccjännma, lij viõggäst tõt, mäi d lää j j jest (meä rrdõõzz kõskkraajäst ää žžest da ää žž juäggast) 5 §:z da 9 §:z 2 momenttist siõtt'teet. Kuä ss vuäddeet mängg täällad lebe lää sšjännmed seämma poodd, tõõi väaras vuei tet rätkkad siõttlõs õhtsaž ää ccpäi k k. Vuädän õhtsaž vuässõõzzi meä rreema liä täälai da lää ssmäaddai manttaal. Vuõi ggädvuõtt jeä t seža kuõ škkpäikka u vddu.

26 §

Mäadd äännumuš jee res meä rid

Jõs hommum vuämšstõõzz jeä t taarbšukku tän lää j j meä rid, vuei tet tõt ää nned luä d j j jie llemvue kklää j j, jännampäi kkkjie llemvue kklää j j lebe puäžžtääll lää j j meä rid lebe ää nned tön jee res meä rid jä kktõõlee l tön mäi d vuõiggädvuõdäst luõvted riikk mäddvuämšstõõzz da puätipu hti vuõiggädvuõdid lij lää j j jest (687/78) meä rruum.

27 §

Mäadd ää nneemplaän

Jännampäi kkkjie llemvue kkkruug älgg tuejjeed j j j j äs-i mäaddää nneemplaän ho mmjumu lebe jee res nalla hommum mäaddast, pe ce tä l jõs kõõõemest lij päi õõut lebe mättam 24 §:st ceälkkum tääl lebe jee res vuu vd vuäddeemest lebe 25 §:st ceälkkum vuämšstõõžžäst.

Tä 1 ko vuämštõõz ää 'net jee 'res ko tän lää 'jj meä 'ri vääras ijka jännampäi 'kkjie 'llemvue 'kkkrugâst leäku, tön mie 'ldd mäht lij jee 'rben šitõ 'tuum, vuõiggâdvuõtt riikk mäddvuämštõõz luõvted, älgg tät vue 'ss tän ää 'ššest se 'rded mädd- da meä 'cctäällministeeria 'kiõ-tõõlâm diõtt.

Plaan siiskâst, raajjmet da mõõntõõlmin, mäi 'd tön õõutvuõdâst älgg jä 'kkted tön mäid tää 'rkben meä 'rreet asetõõzâst.

28 §

Mädd oocmuš

Mäadd oozât jännampäi 'kkjie 'llemvue 'kkkrugâst kii 'rjin. Oocmõõzâst älgg ceäkkumuš hâmmad kää 'dd jännampäi 'kkjie 'llemver 'gõ-oummust da taarbsemest še saa 'mi sijddsâbbar ceäkkumuš.

29 §

Kaupriâššmõš

Jännampäi 'kkjie 'llemvue 'kkkrug reâšš tääl, pääi 'k lebe jee 'res õudlõõz kaupsemest ooc- di mähs- da jee 'res luovtemmäänain.

Tääl, vuu 'vd lebe jee 'res õudlõõz kaup- hâ 'dden meä 'rreet ää 'nem' meä 'r mie 'ldd šõddi â 'nteeja hä 'dd.

30 §

Kaupphâ 'dd vä 'sttmâhssemäi 'gõ da korkk

Tääl lebe lää 'sspäi 'k kaupphâ 'dd vä 'sttmâhssemäi 'gõ lij jeänmõsân 25 ee 'kked da jue 'kkeksaž korkk lij 4 %. Kaupphâ 'dd lij koorkte 'mes kuõ 'htt ee 'jj ääi 'j tön rää 'jest ko kauppke 'rjj lij vuälläke 'rjtum. Kaupphâ 'dd vuänõõzzi pe 'rjummuš alteškue 'det tön mä 'hssempei 'v, mii vuõssmõsân šâdd kuõi 't ee 'jje kee 'jjest kauppke 'rj vuälläke 'rjtemmest. Tõõi õõudpeälñn 24 §:st ceäkkum jee 'res vuu 'vdi da vuâssõõzi peä 'lest mä 'hssemäi 'gõ lij jeän- mõsân 10 ee 'kked da ekksaž korkk lij 8 %.

Tõt vue 'ss tääl lebe lää 'ssvuu 'vd kaup- hâ 'ddest, kää 't i 'llä uvddum mie 'rnumu mässemmäänainvui 'm veä 'lõgen, älgg mä 'hsed kauppke 'rj vuälläke 'rjtemmen lebe mie 'r- räi 'jest. Mie 'rrii 'g ij vuäžž lee 'd vitt ee 'ed kõõkkâb kaaptuejjeem-peei 'vest looggeel. Tä 1 ko kaup- hâ 'dd vue 'zz jeä 't mahssu kauppke 'rj vuälläkii 'rjtemmen, älgg tõ 'st mä 'hsed ekksaž koork 8 %. Tãn kaupphâ 'dd vue 'zz vuõsmâš

vuänõõz da koork pe 'rjet tön mä 'hssempei 'v, mii vuõssmõsân šâdd koolm mänpäi kee 'jjest kauppke 'rj vuälläke 'rjtemmest.

Kaupphõ 'ddi pe 'rjemmest, mäausai mä- 'jemmest da korkklõõvsvuõd miõttmest tä 'rkben meä 'rreet asetõõzzin,

31 §

Mäaddmett' teemtuäi 'mtõõz

Jännampäi 'kkjie 'llemvue 'kkkrug mäadd- metteeminsinõõr lebe suu meä 'rõõzâst mäadd- metteemteknikko vuäitt spravdõõttâd juäkklää 'jj mie 'ldd siõtt 'tuum mäddmetteemtuäi 'mtõõz, mii koolm tän lää 'jj viõ 'kkepiijjmušše. Jännam- päi 'kkjie 'llemvue 'kkkrug vuäitt še ra 'ddjed tän lää 'jj mie 'ldd šõddi mäaddmetteemtuäimtõõzzi â 'lõge piijjmet.

Riikk mähs mäaddmetteemtuäimtõõzzi tuäim- tõsmäausaid, mõõkk šâ 'dde tän lää 'jj viõ 'kke pi- jâm kee 'jjest.

32 §

Kaupšummuš

Kauppki 'rji raajjmet da vuälläkii 'rjtemmest da oodd hâä 'dd meä 'rremest õvdõõttmuužž diõtt lebe vuämštõõz ää 'rvest šõddâm jõnn mut- tâz diõtt meä 'rree asetõõzzin.

Ko riikk luõvât täälaid lebe lää 'ssvuu 'vdi lebe vuâssõõzzid õhtsaž jännmid lebe vuõigâdvuõdid jee 'reabnallšem vuõiggâdvuõdid tän lää 'jj mie 'ldd, tä 1 jeä 't jeäkkukku tön, mäi 'd mäddviõr 1 lägg 2 §:st meä 'rreet luõvtempõmmi vuõiggân tuõdšte 'mmest. Luõvtempõmmjest älgg 'cvežžad, štõ vuâddan tääl lebe jännampäi 'k vuäžžmušše lij tät lää 'kk. Ko oozât lää 'jjuärvmuuzž tõi 'd tän lää 'jjest ceäkkum vuäžžmuuzžid, mäi 'nn riikk lij tääl lebe jännam luõvteejen, ij leäku tarbb 'cui 'jted 'ciõlgtõs õõu 'dbu vuämšteeja vuämštõõsvuõi 'ggâdvuõdâst. Tä 1 ko lää 'jjuärvmuuzž oozât näkkam vuämštõõz vuäžžmušše, kää 't lij õhttuum ju 'n äârri tallu tön manttaal kaaggee 1 lebe mie 'rvoudda nu 't štõ tön vää 'ldet lokku tön manttaal meä 'rremmen, älgg puädlaž vuäžžampõmmjen heivvai veergla 'cčänja vuõig- gântuõdšstum kopia 'ciõlgtõõzâst, käätt se 'st tuõ 'llai manttaalreknâ 'stõõz.

33 §

Pantvuõiggâdvuõtt

Tääl lebe jännampäi 'kk lij panttân kaupphâ 'dd, tön koork da pe 'rjemkuuli

mä hssmest kaupraajjämpeei vest la skkeem õuddvuõi ggädvuõdin. Hää dd korkines vuäzzat jee rab riässhämtää tääläst lebe jännampäai kest äälgasväl ldded huälkäni tõ st, mõõn kuu kkk tõk liä leämmaš mäü skänai, tõn po reääd mie ldd nu t mä htt meä rreet piidi da mäüusai pe rjremmest uvddum lää jjest (367/61).

Mäi d l momenttist kaupphäa ddest šiõttteet, kuäskk seämmanalla tõn hää dd, mii lij tallu lebe lää ssvoudda uvddum vuässõõzzäst õhttsaž jännma meä rruum, da tõn koorck. Hää ddest koorckines lij seža seämma õu dduvõiggädvuõtt ko mäi d lij šiõtttuum õlmmvuõi ggädvuõdlaž mäüusaid, mõõkk mä nne täälain, da tõt vuäzzat pe rjret tõ st, kii pe rjrem poodda lij tääl lebe lää ssvuu vd vuämšseei.

Kuul korkines vuäzzat jee rab riässhämtää tääläst lebe jännampäai kest äälgasväl ldded huälkäni tõ st, mõõnn kuu kkk tõk liä leämmaš mäü skänai, tõn po reääd mie ldd mä htt meä rreet piidi da mäüusai pe rjremmest uvddum lää jjest. Tõid vuäzz pe rjret tõ st, kii pe rjrem poodd lij tääl lebe jlää ssvuu vs vuämšstei.

Pantvuõiggädvuõdäst kiddjemrekistra tuejjeem i lmmtõõzzin šiõttteet tää rkkben laa jjin.

34 §

Tääl kuõskki ooccmuuzž

Jõs riikk lij tän läkka vuäddeejä lää jjuärvamlebe kiddjemää ssest ooccejn, ä škki rjid vuäzzat vuõltheed pää št mie ldd suudämstoulla, suudämkkää dd su vddja lebe suudämstuu l kanslia

35 §

Čuäggasraajjäm- da čää 'chuoõlluai

Jõs riikk lij raajjäm lebe raajtam tän lää jjuäl- la kuuli täälai väaras čuäggas- da čää jjuõlluajaid, kuulin pe rjret tääl vuämšsteejast tõt mie rr, mäi nn tääl ä rvv (ko tõt ää net jijjāz meä rre) sätt lee d päjnam tuājai kee jjest, jäänmõsān seža 10 proseent tallu šõddām kuuli meä rest. Meä rr, mii pe rjret, vä sttmā hss- emāi žž lij 10 e kked da tõn ekksaž korkk nellj proseent. Pe rjremmest meä rrad jännampäi kkkjie llemvue kkkruug.

Pe rjrummušše da mä hsem hiälpuummušše, luõväsceälkkmužže da še jee res aa ššid lij ää nteei vue zzin viõggāst, mii kaupphõõ ddi pirr šiõttteet.

6 lääkk

Täälai rää jtõõzz

36 §

Rää jtõõzz

Vuõiggädvuõtt tuai mm, mäi nn jännampäi kkkjie llemvue kkkruug lää vtää luõvtet tän läkka vuäddeel vuädduum tääl lebe vu vdd lebe tõn vue ss, lij kuddtemes. Jännampäi kkkjie llemvue kkkruug älgg miõttād lää vv tā l, ko vuäzzjen lij Aanar kää ddest jeälsteēja tiudd- välldsaž sämmļaž, kää tt ij vuāmašt tän lää jjuualla kuulli tääl, lebe ko vuäzzjen le čči nākkam ooumaž, kää tt ä rbbjeeč luõvteeja. Keāzz- ne jeār- rsa lää v sätt miõttād päi tā l, ko tõõzz liä aabās pue r veä r.

Õõudpeä Inn l momenttist šiõtttuum rää jju- tõõzz liä viõggāst 20 ee kked tõn peei vest, ko tääläst lebe lää ssvuu vdest rajjum kauppkē rjj lij vuāllakii rjtum. Tääl vuäzz kiddjed, rää jtõõzzi cõõgkänai, jee res vuõiggädvuõd ko vu rrvuõigg- ädvuõd tuākkõssān ja pa ntjed vie lj mä hsem tuākkõssān da äälgasmetteed di kaupsed päkkčuärvamkaupin. Jännampäi kkkjie llem- vue kkkruug vuāitt, kuā ss tõõzz liä aabās pue r veä r, lueštēd luõvās tääl lebe tõn vue zž tän ceäk- ksest šiõtttuum rää jjuõõzin.

Jännampäi kkkjie llemvue kkkruug vuāitt lä htēd õu ddlest tän paragraafist riõšsum lää v da tõn luõväsceälkkmuuzž kuõskki riõššma mäāin, štõ tän lää jjuualla kuulli läāin lebe kaupphā ddvuäzzām älgg obbnēs lebe pie kknēs mä hssed vä št koorckines. Jõs tääl väaras lij miõ- tum tän lää jjuualla kuulli veä kkvuõtt ij-ka tõn miõttmest leäkku mõõnnām 10 ee kked, de riõššma sätt še lä htēd mäāin štõ ceälkkum veä kkvuõtt lebe tõn vue ss älgg tā lsi mä hssed vä št rii kke.

37 §

Jee rab lää ssmāāin

Tā l ko tän läkka vuäddeel mäād, läāin lebe raajjāmveä kkvuõd vuäzzām ooumaž lebe tõt, keāzz suu tääl lebe tõn vue zž vuāmšstõs- lebe vaaldšemvuõiggädvuõtt lij serddjõõvvām lebe, jõs sij liä jāānbõs, ij-ka õhttkaan see st leäkku koolm ee jju se st põõššinalla jeälstām tän tääläst, jännampäi kkkjie llem- vue kkkruug vuāitt meä r- reed tā l štõ tääl lebe vuu vd kuõskki riikk vuäzzmuš, riikk läāin lebe veä kkvuõtt älgg mä hssed mäāusat. Jõs veä kkvuõd miõttmest lij

mõõnnâm 10 ee kked, veä kkvuõd jeä t vuõittu meä 'reed mä hssed mäåusat.

Kaupp- da veä lggkii rjida veä kkvuõdi miõtt- muužž kuõskki riäššmid älgg vä ldded mäinn nu t ko l momeent šiõtt tõõzzin lij ceälkkum. Kaupp- da veä lggkii rjid vuet tet vä ldded mie ldd (vuäžžam luõvasceälkkem di kaup- da läinn- mäainain moštebe suäppum säkkkoorki meä 'reem vaa rin) še jee 'res mäainaid, mõök kue skke tääl lebe vuu 'vd äännmuužž, vuäžžmuužž pe rjjem staanmuužž, lääin äänn- muužž di taarblõššân kiõccum jee 'reab mäainaid.

7 lääkk

Vuäžžmuužži pe 'rrjummuš

38 §

Kaupphõõ 'ddivuäžžmuužži da lääinai luõvasce- älkkmuš

Jännampäi kkie llemvue kkkruug vuäitt 36 da 37 §:st šiõtt 'tjummu lää 'ssen asetõõzzäst tää 'rkben šiõtt 'tummu vuäddõõzivuõi 'm meä 'reed tän lää 'jj vuälaz riikk kaupphä 'ddvuäžžmuužž da riikk- klääin mä hssed mäåust pie kknnes lebe obbnnes õhttân lebe mänggen pie kkest, jõs veälglaz lij riikkâst määd vua 'stmen lebe lääin oocmen ouddam vääžnai sõõ 'jin puäst lebe mudoi mõõn- tõõllâm ploottai nalla, luõvtâm tääl pie kknnes lebe obbnnes lebe i llä jä kktõõllâm 61 §:st ceälkkum plaan lebe jõs tääl lij jouddam kaaupšed äälgasvä lddemtuäimin. Jännampäi kkie llem- vue kkkruug vuäitt asetõõzzin tää 'rkben šiõtt 'teem vuäddõõzivuõi 'm meä 'reed kaup- hä 'ddvuäžžmuužž da lääin tä 'si vä 'st mähssem- nalla še tä l ko veälglaz i llä jä kktõõllam kauppa- da veä lggkerjja pijjum jee 'res mäainaid.

Pe rjjemnallsem l momenttist ceälkkum riikk kaupphä 'ddvuäžžmuužžid da riikkklääinaid vuäžž pe rjjed jännampäi kkie llemvue kkkruug läägg- laz riäššmid vuäddeel äälgasmetteel tõn po reädin ko mii lij piidi da mäåusai pe rjjemmest äälgasmetteel uvddum lää 'jjest šiõtt 'tuum. Tän lää 'jjest ceälkkum riikk kaupphä 'ddvuäžžmuužži da riikkklääinai mäåus kooi mähssempei 'vv lij mõõnnâm, vuäžž pe rjjed ceälkkum po reäadin jee 'rab riõššämtää.

Jännampäi kkie llemvue kkkruug vuäitt u 'vdded õuddlest teäd tõ 'st, šäddtvu tuäim kee 'jjest riikkklääi 'n lebe kaupphä 'ddmõhss- muužž luõvasceälkkmuš lebe veä kkvuõd vä 'stt pe rjrummuš.

39 §

Veä kkvuõdi vä 'sttpe rjrummuš

Tän läkka vuäddeel uvddum veä kkvuõd vuet tet pe rjret obbnnes lebe pie kknnes vä 'st rii kke, jõs:

1) veä kkvuõd lij miõttum puä 'st vuädd- oozivuõi 'm;

2) veä kkvuõd vuäžžij lij ouddam vääžnai sõõ 'jin puäst teädaid, mõök liä vaikkam veä kkvuõd miõttmušše lebe mähsmušše lebe mudoi lij leämmaš ploottai;

3) veä kkvuõd vuäžžij lij juõkkum tääl viid ee 'jj se 'st veä kkvuõd vuäžžimest;

4) veä kkvuõd vuäžžij lij viält 'temes veä 'rtää loopptâm tuejjummužž, mõõn vääras lij vuäžžam tuärjõõzz lebe uu 'ccääm tõn viid ee 'jj se 'st veä kkvuõd mäaimõs lebe, jõs veä kkvuõd i llä mahssum obbnnes, mäaimõõzzân kaggum teä 'ggvue 'zz mä hssmest;

5) veä kkvuõd vuäžžij lij kaaupšam tuärjummu vuämšstõõzz viid ee 'jj se 'st veä kkvuõd, lebe jõs veä kkvuõd i llä mahssum obbnnes, mäaimõõzzân kaggum mähsvue 'zz mä hssmest;

6) veä kkvuõd vuäžžij i llä jä kktõõllam veä kkvuõdtriäššâm jee 'res mäainaid.

Jälstempõõrt vääras miõttum veä kkvuõd vuet tet veäl še tä l pe rjred vä 'stt, jõs tuärjummu põrttâst jiočč veä kkvuõd vuäžžij lebe suu vuõiggädvuõdvuämšsteejes ij leäku jeälstam uu 'ccmõsân 10 ee kked veä kkvuõd miõttâm.

Veä kkvuõd ij vuäžž mie 'reed vä 'sttpe rjred teänab mäñña tõst ko 10 ee kked lij mõõnnâ' veä kkvuõd miõttmest. Pe rjremnallsem veä kkvuõd vuäžž vä ldded tõn täälâst, mõõnn vääras tõt lij miõttum, seämma õuddvuõiggädvuõdlin ko tääl- lin mõõnni õlmmvuõiggädvuõdiaz mäåusain šiõtt 'teet. Pe rjrummuž vuäžž tuejjeed piidi äälgasväl lddmest meärruum po reäadin.

40 §

Luõvasceälkkmuš- da mäññnemkoork

Mahssu meä 'ruum veä kkvuõdi, kaupphä 'ddvuäžžmuužži da lääinai luõvoscea lkkem- koorkâst da mäññnamma mähsvue 'zzid mähs- sem koorkâst da tõõi pe rjremmest šiõtt 'teet asetõõzzin.

41 §

Kaupphä 'ddvuäžžmuužži da lääinai koorki ta rkkummuš

Tääl, lää 'ssvuu 'vd lebe vuässõõzz kaupphä 'dd da lääinai ekksaz koork vuet tet ta rkked

ääjmõsân kuudâd lâinnee j̄j aalgâst looggeel jeân-mõsân kuõi htt proseent m̄n̄ga lâäin vä lddemest aalmilaž korkktää 'zzest šõddâm muttsid va 'steel.

8 lããkk

Saa 'mi aa 'šši hãi 'ddmuš

42 §

Sijdsãábbar

Njauddâm da Njällem-Kevãjãâu 'r siidãst äã 'net sijdsãábbar õõut vuãra ka Indaree j̄jest. Lãã 'ssen vuei 'tet äã 'nnet pã 'ilmeãr'saž sijdsãábbriid nu 't mãhtt j̄iõõõ sijdsãábbar riãšš lebe sãã 'msuãvtõs lebe õuddooumaž vuãinn, štõ tõõzz lij tarbb lebe, jos uu 'ccmõsân 10 j iidãst jeãlsteēja j̄iõnstemvuõiggãdvuõttne k̄kẽd tõn tãtta i 'lmetmes äã šš kiõttõõllãm vããras.

Sijdsãábbra kãõõmest šitõ'teet tãã 'rkben asetõõzzin.

43 §

Vuãssõõttãmvuõiggãdvuõtt da riãššõmvã 'idd

Sijdsãábbrest vuãžžã aa 'ššin riõššãd sãbbra noorrõõttãn vuõrãsoummu, kook põõššinalla jeãlste siidãst da sij pie 'lkuvei 'm. Jõs sãbbrest kiõttõõllãm vuãlãž ä 'šš kuãsk jee 'res oummu õudeltõõzzid da vuõiggãdvuõõid, lij su 'st tãn äã 'šš peã 'lset vuõiggãdvuõtt vuãssõõttãd sãbbra da vä ldded saakkvuãr.

Sijdsãábbar lij riãššãmvããldlažtã '1, ko pãã 'kã ä 'lñn liã 15 tiuddeksa sãmmã lebe sij pie 'lkuveim, kook jeãlste põõšši nalla siidãst.

44 §

Sijdsãábbrest kiõttõõllãm äã 'šš

Sijdsãábbrest kiõttõõllãt:

1) esitõõzz da ceãlkkmuužž saa 'mi jie 'llemvue j̄jid da jeãllmõõžžid kuõski kookkaskue 'ddi lebe vuãdjuurdlãž aa 'ššin;

2) sãã 'msuãvtõõzz vuãzzlai da vãã 'rvuãzzlai va 'ljummuš; da

3) vaall'lu 'vddkãã 'dd va 'ljummuš saa 'mi õhttsãž õu 'ddoummu vaali diõtt

Sijdsãábbar vuãitt u 'vdded l momentti l sãã 'jest ceãlkkum aa 'ššid še sãã 'msuãvtõõ ššẽ kiõttõõllãm vããras.

Sijdsãábbar vuei 'tte noorrõõttãd še õhttsãž sãbbra sããrnõõttãd da riãssãd l momenttist ceãlkkum kuhttu siid õhttsãž aa 'ššin.

Vaall'lu 'vddkãã 'dd ãlgg va 'ljeed uu 'ccmõsân kutt mããnpããi õu 'ddel ko õuddoummu oodd tuãimppããi ãlgg.

45 §

Sããmsuãvtõõzz

Sijdsãábbrest kiõttõõllãm aa 'šši valmštõõllmest da sijdsãábbri riãššmi viõ k̄kẽ piijjmet ä 'nne huõl Njauddãm da Njã 'llem-Kevãjãâu 'r sijdi sãã 'msuãvtõõzz. Sãã 'msuãvtõõzzi tuãjjan lij u 'vdded celkkmuužžid ve 'rggoummuid 44 š:z l momeent l sãã 'jest ceãlkkum aa 'ššin tã '1, ko äã 'ššest lij kiirãš jeã 't-ka sijdsãábbar vuõittu kãõõad äã 'šš kiõttõõllãd. Sããmsuãvtõõzz vuei 'tte lãã 'ssen u 'vdded ceãlkkmuužžid:

1) puãžž-, meã 'ccstem- da kue 'llkeãmp-ooocmuužžin;

2) mããddvuãžžãnoocmuužžin;

3) sãã 'mtããlai luõvtemlãã 'vin;

4) sãã 'mvuu 'vd äã 'nnmest; da

5) jee 'res seãmmãnãllšem aa 'ššin, mõõk tã 'lsi kuãskẽ saa 'mid.

Kuhttẽ sãã 'msuãvtõõsse va 'ljeet koolm ka 'lendaree j̄j äãjas nellj vuãzzla da vuãzzlaid kuõi htt vãã 'rvuãzzla. Vuãzzla da vä 'rvuãzzla ä 'lggã lee 'd 43 š:st vuõsmã ciãlkãst ceãlkkum oummu. Kuhttu sãã 'msuã saaggjãã 'dteejen lij saa 'mi õuddooumaž.

Sãã 'msuãvtõõzz vuei 'tte noorrõõttãd še õhttsãž norrõ 'sse, ko 'st kiõttõõllãt saa 'mi õhttsãž aa 'ššid.

Sãã 'msuãvtõõs lij riãššãmvããldlaž tã '1, ko pããi k̄ ä 'lñn liã saaggjãã 'dteei lãã 'ssen kuõi htt vuãzzla lebe vãã 'rvuãzzla.

46 §

Õuddooumaž

Saa 'mi õhttsãž aa 'ššid hãi 'ddad da saa 'mi õudl-tõõzzid kãã 'cced vuei 'tet va 'ljeed saa 'mi õu 'ddooumaž, koonn tuãimppãã j̄j lij seãmma ku k̄kẽ ko sãã 'msuãvtõõzz

vuãzzlain. Sãã 'msuãvtõõzzi õhttsãž sãã 'bbar va 'ljãd saa 'mi õuddooumžẽ vãã 'roummu, kãã 'tt hãi 'dd õuddooummu tuãjãid tã '1 ko õuddooumaž ij vuei 't lebe son lij cõglvãž. Õuddooummu tuãjãin šitõ'teet tãã 'rkben asetõõzzin.

Õuddooumaž da suu vãã 'rououmaž ãlgg lee 'd 4 š:st ceãlkkumãllšem ououmaž, jeãlsted sãã 'mvuu 'vdest, siõltteed sãã 'mkiõl da kãã 'tt lij tãn tuõjju põ 'stti.

47 §

Vaall'lu 'vdkkâ 'dd

Kuhttuž sijddsâabbar va lljad 3 vuâzzla jijjâz siijd vaall'lu 'vdkkâda da sijjid jue k'kežže jijjâz vââ 'roummu õuddoummuvaal tuâimtem vâaras. Vaall'lu 'vdkkââ 'dd vuâzzlõžen da vuâzzlai vââ 'roumžen vuei tet va lljeed pâi tõn siidâst põõšši nalla jeâlsteēja da tuõjju tuõttâm ooumaž. Vaall'lu 'vdkkââ 'dd norrâ tte õõutsâjja va lljeed kõskstез vaall'lu 'vdkkââ 'dd saaggjââ 'dteei da vââ 'rrsaaggjââ 'dteei, vaall'lu 'vdkkâ 'dd vuei tte tuâimnad še juâkkõssân, mõõkk liâ riõssâm-vâäldla koolmin vuâzzlain.

Vaall'lu 'vdkkââ 'dd tuâjain šiõtt'teet tää 'rkben asetõõzzin.

48 §

Õuddooumažvaal

Saa 'mi õuddooumaž va lljeet ee 'vdken pijjum oummuin vaalin, ko 'st já k'ktet jeânõsvaallnââ 1. Ee 'vdken pijjimst da vaal tuâimtemst šiõtt'teet tää 'rkben asetõõzzin.

Vaalin liâ jionstemvuiõggâdvuõdla Aanar kââ 'ddest jeâlsteēja tiuddvâäldla sää 'm da sij pie llekuei mez. Jiõggkii 'rteeja, sie 'brkâ 'dd da sää 'm parlamentt âl 'gg taarbsemst u 'vded taarblaž teâdaid vaall'loogtõõzz tuejjemeem vâaras. Juõ k'kkast Aanar kââ 'ddest jeâlsteēja samm-last da suu pie llekuei 'mmstes lij vuõiggâdvuõtt ta 'rkkeed vaall'laâggõõzz.

Õuddââumažvaalâst šâdd va lljummu tõt ooumaž, kââ tt lij jeân mõs vuâžžam jionid kuhtu siid jionid õ hte la 'skeeel. Jõs jionid leâ t' vuâžžum seâmma jiânna i ä šš ra tk'keet seâmma jionmie 'r vuâžžam oummui kõõsk vue 'rbin. Vaall'lu 'vdkkâ 'dd nâânasm tâ lsi vaali mâŋŋa ââ 'nem sâbbrest vaall vaalpâ 'rddkeē rjid vuâdđeel vaall puâtti..

49 §

Vaall'lu 'vdkkââ 'dd riâššmest veinnmuš

Vaall'lu 'vdkkââ 'dd riâššma vuâitt 48 §:n 2 momentist ceâlkkum ooumaž ooccâd muttâz vuâdđeel tõõzz, štõ riâššâm neeu 'rad suu vuõiggâdvuõdâz lebe tõt lij šõddâm

puâst po reâdin lebe tõt lij mudoi lãâ 'jj vuâstta. Veimmuš âlgg raajjâd keerjlaž nalla Sää 'mjânnam lãänvuõiggâdvuõi tte 30 peei 'v keē 'jjest tõ 'st, ko vaal puâd lij uvddum õimmsa. Muttâz ooccmest já k'ktõõlat mudoi, mâi 'd muttâ-zooccmest vaaldšemaâ ššin uvddum lãâ 'jjest (154/50) lij šiõtt'tuum.

50 §

Riâššmest teâdtummuš da tiâtanvuâžžmuš

Sâmmla kiõõçât vuâžžam sijddsâabbar lebe saa 'msuâvtõõzz riâššmest lebe vaal šõddmest teâd tâ l ko riâššâm lebe vaallšõddmuužž kuõskki pâ 'rddkeē 'rjj täâvtõs lij pijjum vuei 'nmemnalla Aanar kââ 'dd i 'mmtõstau 'le lebe saa 'mi õud-doummu konttra, Riâššmuužž da vaali puâtti vuei tet lãâ 'ssen veâl u 'vded âlmmisa še pâi k'kkââ 'ddest aalmilaž keâzaa 'test, jõs sijddsâabbar nu t' reâšš. Kuâss riâššâm kuâskk pâi õõut sâmmila, tiâtanvuâžžmuš lij šõddâm tâ l, ko riâššâm lij uvddum tãn ooumžē tuõdõtõõlaž nalla.

51 §

Riâššâm kuddtemesvuõtt

Saa 'mi sijddsâabbar ja sää 'msuâvtõõzz riâššma vuâžž sää 'mvuu 'vdest jeâlsteēi tiuddeksaž sâmmilaž lebe suu bie llekuei 'mm lebe sää 'msuavõõzz vuâzzlaž raukkâd muttâz Sää 'mjân-nam lãänvuõiggâdvuõdâst, jõs riâššâm lij šõddâm puâst po reâdin lebe jee 'resnalla lij lãâ k'ked vuâstta. Seâmm vuõi 'ggâdvuõtt lij tõ 'st, keân vuõi ggâdvuõd riâššâm neeu 'rat.

Muttâz ij seža vuâžž raukkâd nâkkam riâššma, koot se 'st tuõ 'lai ceâlkkmuužž ve 'rggnekka, jõs ceâlkkmuš ij õõõn ve 'rggnee k'k.

Muttâz âlgg raukkâd 30 peei 'v se 'st tõ 'st ko riâššmest lij teâdtum. Mudoi muttâz raukkmest jâkkted tõn mâid lij šiõtt'tuum lãâ 'jjest, mii kuâskk muttâz raukkâm vaaldšemaâ ššin (154/50).

9 lãâkk

Jeâ 'resnallšem meâ 'rrõõzz

52 §

Peâld rai 'vujummuš

Peâldrai 'vujummuužž mie 'râiggasaž rãâ 'jtum-must uvddum lãâ k'k (1381/91) ij kuõsk nâkkam rai 'vujummuužž, mõõnn vâaras lij miõttum lãinn lebe veâ k'k'vuõtt tãn lãkka vuâdđeel lebe koon vuâ'dđan lij tãn lãâ 'jj 9 §:z 1 momentti 6 sãjja vuâdđeel uvddum lãâ 'pp.

53 §

Puâžžskãâd

Tãn lãâ 'jjest ceâlkkum tãäl lebe vuu 'vd vuâmšteejast ij vuei tet vuâžžad ko 'rvvõõzz puõc-cui tuejjeem skãâdain.

54 §

Kááddlaž- da ceerkavlažpiidd

Riikk ij taarbás máhssed kááddlaž- da ceerkavlažpiid tán láá 'jj mie 'lidd ho 'mmjummu táäl lebe vuu 'vd puáttjin tón ka 'ndaree 'jjet, kuáss vuámšstös lij šóddám mádd- ja meá 'cctáállministeeria vaaldšem vuálla .

55 §

Vió k'kepiijjámve r'g'gne k'k

Mádd- ja meá 'cctáállministeria, Sáá 'mjánnam jánnampái k'k'jie 'llemvue k'k'krug, mádd- ja meá 'cctáállministeeria teáttshuuzpkuvddlös, Aanar káá 'dd jánnampái k'k'jie 'llemver 'g'gne k'k da meá 'cchalltös kádde tán láá 'jj vió k'kepiijjám. Meá 'cchalltööz Páji-Sáá 'mjánnam luádháidd- vuu 'vdd kádd riikk mááddai da čaa 'zzi ká 'ddmest saa 'mvuu 'vdest da tói 'd kuóskki láá 'jjet ceálk- kum jee 'res tuáimain. Mádd- da meá 'cctááll- ministeria vuáitt taarbšemmest u 'vded táá 'rkab mie 'röözziid móontöölmin, mái 'd já k'ktolat tón láá 'jj vió k'kepiijjamest..

56 §

Kuullmuš

Riikk da káá 'dd ver'g'gne k'ki kióttöölám vuá- laž 44 §:st moment 1 sáá 'jest ceálkkum aa ššin ver 'g'gne k'k á 'l'g'ga va 'rjed saa 'mi sijddsábbra da sáámsuávtöözziid váá'lažvuótt ceálkkmuužž ouddmušše. Ceálkkmušraukkmuš vuážžat vuólt- teet saa 'mi öuddoomez, koonn álgg káččad sáá 'msuávtööz öhtsaž norró 'sse áá šš kióttööllád. Jös sijddsábbar i 'l'á serddam ceálkkmuužž oudd- muužž sáá 'msuávtö 'sse, álgg öuddoomez káččad še sijddsábbar áá šš kióttööllád.

Palggsi öhtö 'sse da páikalaz palggsid álgg va 'rjed váá'lažvuótt celkkmuužž ouddmušše ná- kam puážžtáäl kuóskki aa ššin, koin sátt lee 'd jönn pri 'meár puážžháiddmušše.

57 §

Kuuli ko 'rvvummuš

Sáá 'msuávtöözzi sáábbarpáá 'k, má 'k'k'kuul da jee 'res kuul ko 'rvveet sáá 'msuávtööz saaggjáá 'dteeja, vuázzla da piisra máddtáäl ödu- dásviikkámfondi tie 'g'gin nu 't máhtt mádd- da mie 'cctáállministeria táá 'rkben meá 'trad.

Sáá 'm öuddoommu tuájast mááu 'set páá 'k da kuuli korvvööz riikk táállarvöözžast pirree 'jji čuái 'jtem mie 'rtie 'g'gin nut máhtt Sáámjánnam läänhalltös jee 'rab meá 'trad.

Vaall'lu 'vddkáá 'dd sáábbarpáá 'k, má 'k'k'kuul da jee 'res kuul ko 'rvveet riikk táállarvö 'sse pirree 'jji vá 'l'ddem mie 'rtie 'g'gest máhtt sizz- aa ššiministeria táá 'rkben meá 'trad.

58 §

Váarai áánnmuš

Máddtáäl öödúdsviikkámfonda váaraid vuei 'tet tón láá 'ssen, mái 'd tóoi áá 'nnmest šiótt'teet, áá 'nned pue 'tinallšem tán láá 'j k'ee 'jjet šóddám móönnmuužžid:

- 1) máádd da jee 'res vuámšstööz vuáttmušše;
- 2) hommum vuámšstööz háiddmušše da teevmušše;
- 3) lááintummušše da tón kuóskki móönn- muužžid;
- 4) veá k'k'vuódid;
- 5) riikk raajtem tuájaid;
- 6) riikk raajtem čuókkui teevmušše;
- 7) 7 §:z 2 momentist ceálkkum riikk vuázz- lažvuó 'tte;
- 8) sáá 'mvuu 'v öödúdsviikkmužž kuóskki tu 'k'k'öözzi da čiólgtöözzi raajjmušše;
- 9) uccpörggi da uccpörggjen ju 'rddjeei škoo- u 'jummušše; di
- 10) kiöl joortemtuájain šóddi kuulid.

59 §

Riikkilááinai jiöččválldsaz veá 'l'g'gšióttööllmuužž öudltööz

Pöšši ekonomalaž vaiggádvuódid jouddam lááinvuážžii ekonomalaž vuei 'jj heálpeem diótt vuei 'tet tue 'jjeet riikkilááinai da riikk kaup- há 'ddvuážžmuužžii jiöččválldsaz veá 'l'g'gšiót- tööllmuš, jös lij vuei 'nnmest, štö veá 'l'g'gšiót- tööllmuš pohtt ááiábás jönn pue 'tööz lááinvuážžii ekonomalaž vuákka. Jos sámmilöže lij mióttum riikkilááinn tán lákka lebe luádjie 'llemvue k'k'lákka lebe puážžtáäl 'lákka vuáddeel da táin laa 'jjin ce- álkkum jie 'llemvue k'ktue 'jjummužž váaras da jie 'llemvue k'ktue 'jjummuš lij loopptum, veá 'l'g'gšiót- tööllmušše vuážžat á 'l'g'ged pái 'tá 1, jös lááinvuážžii pöört jeá 't vuóittu jee 'res nalla staaaná. Mái 'd öödpeá 'l'nn šióttöötöölát, ij čöög mióttmuužž u 'vddem pörggi saneerammužžžast uvddum láá 'jj (47/93) 97 §:st lebe privaatoommu veá 'l'g'gšiót- töölmešt uvddum láá 'jj (57/93) 78 §:st ceálkkum móöntööllmest.

Jiöccvälddsaz veä lggšiottoöllmuš vuäitt kuösk-käd tän lækka 76 §:st ceälkkum laa'jjid, luäjie llemvue kklækka, puäzztääll'lækka, puäzzpörttääll'lækka, jännampäi kkljie llemvue kklækka da mäddtääll'lækka vuäddääm riiklääinaid da -vuäzzmuužžid.

Jiöccvälddsaz veä lggšiottoöllmest suäppum veä lggköskkvuöttmääinai muttâz kuäs kke še tuäkkeja da jeärraz vie l'jooläs välddam oummu seämma ko kuälmad oummu tööi söö'ji ko kööçcmest lij suu vuämšstözzâst, kää'tt lij pijjum lääin ääsktumšen nu't mäht asetözzâst tää'rkben šiot'teet.

Veä lggšiottoöllmuužž jee'res öudeltözzin šiot'teet tää'rkben asetözzin.

60 §

Veä lggšiottoöllmuužž vue'jj

Jiöccvälddsaz veä lggšiottoöllmuužžâst riikklääinai da -vuäzzmuužžii vä'sttmä'hssemäai'j vvei'tet köö'kkeed, koork vue'leed da miöttâd vuänöžzi da koorki mä'hsrest mähs-luoväsvuödid nu't mäht asetözzin šiot'teet. Mähssluoväsvuöd lääin vuänöžzid ij šeža vuäzz miöttâd jee'res vue'zzin ko lääinai käu'nnääsktös lebe lainnu likstös- lebe seämmanallšem tuejjummužžâst uvdum tuäkkös stään peäggummu vuänöžz mähsmuužž. Päi aabäs lossäd veä'rest läinnäai'j vvei'tet jiöccvälddsaz veä lggšiottoöllmest köö'kkeed päi 14 §:z 1 momenttist ceälkkum ääi'j.

Jös seämma lääinvuäzzja korktuärjös- lebe jee'res vie l'j miöttâm vie l'ju'vddi jia'pie l'stes tuött veä lggšiottoöllmušše, riikklääinai da -vuäzzmuužžii jiöccvälddlaž šiottoöllmušše vvei'tet ä lgged päi tä 1, jös töözz läi jee'rab veä'r da riikklääinai da -vuäzzmuužžii vue'ss oocci pukin vie l'jin lij suu'rab asetözzin šiot'tuum mie'red.

61 §

Čiölgtoözz da plaan

Öuddei jiöccvälddsaz veä lggšiottoöllmuužž lääinvuäzzii ekonomalaž vue'jjest älgg cuäi'jed ääsklaž čiolgtös da raajäd plaan töi'n tuäimin, määivuöi'm lääinvuäzzii pörggmuš, tä 1 jös näkam tuejjummuužž lij riikklääinain tuärjjum, da ekonomalaž vue'kk raaveet. Veä lggšiottoöllmuužž öudltöšän lij töt, štö riikk, lääinvuäzzii da veärämstrooitel vuällakee'rjete suäppmuužž töin tuäimin möökk läi mie'ldd plaanâst.

Suäppmuš suöppai töözz kuulli lääin veä lggke'rjämäin da riikklääinast uvdum ce-

älkkmuužž määinaid tööi vvei'tet peäl'n ko töi'n lij suäppum. Suäppmušše kuulli riikk kaupphä'ddvuäzzmuužžii suäppmuužž mie'ldd mä'hssemnalla šöddäm määusaid vuäzzat pe'rjed jee'res riässäm'tää 32 §:z 2 momenttist šiot'tuum naa livuöi'm.

62 §

Veä lggšiottoöllmuužž jöskkmuš

Jös lääinvuäzzii ei jää'kked 61 §:st ceälkkum plaan lebe suäppmuužž, töi'd vuäddööväm jiöccvälddsaz veä lggšiottoöllmuš vvei'tet meä'reed jöskkäd asetözzin tää'rkben šiot'tuum naa livuöi'm da vaiktözzivuöi'm.

Jös lääinvuäzzja nääneet pörggi saneerammužžâst uvdum lækka vuäddeeja saneerammuš-programm lebe privatoummu veä lggšiottoöllmušše uvdum lækka vuäddeeja mähssem-programm, 61 §:sse vuäddeeja jiöccvälddsaz veä lggšiottoöllmuš jäskk. Suudämstuu 1 älgg-programm näänemmen vuämmšed jiöccvälddsaz veä lggšiottoöllmušše sizzkuulli lääin da vuäzzmuužž veä lggšiottoöllmuužžtää.

63 §

Muttâz oocmuš

Jännampäi kkljie llemvue kkkruug tän lää'jjest ceälkkum ää'ssest tuejjäm riäššma vuäzz oocäd muttâz veeineel jännampäi kkljie llemvue'jii veinnamlu'vddkâdda 30 peei'v se'stön peei'v räa'jest, kuä'ss veinni lij vuäzzam teäd riäššmest.

V einnamkii'rjii vvei'tet 1 momenttist ceälkkum šöddmužžâst tuäimted še töözz ve'rgg-ooumže, koon riäššma muttâz oozžât, di tön älgg vuölteed veinnämki'rjii de ää'ssest nârrjam ä'sskee'rjii da ceälkkmuužžâz muttâzoocämve'rggnekka.

Öudpeä'lnn 1 momenttist ceälkkum veinnamlu'vddkâä'dd 36, 37 da 38 §:st peäggum ää'ssest ouddam riäššma vuäzz oocäd muttâz veeineel pääjmos vaaldšenvuöiggädvuöi'te tön po'readin ko mäi'd muttâzoocmest vaaldšemaa'sšin u'vddum lää'jjest šiot'teet. Jee'res peäggummu veinnamlu'vddkâä'dd tän lää'jjest ceälkkum ää'sšin ouddam riäššmid vuäitt oocäd muttâz päi tä 1, jös pääjmos vaaldšenvuöiggädvuött meätt veinnamlää'v. Lää'vv vvei'tet miöttâd päi tä 1, jös lää'jj suävtöölâm diött jee'res seämmanallšemaa'sšin lebe vuöiggädvuöttpraktiikka ööutnallšenvuöd diött lij veäžnai, štö ä'ss

viigat pääjmõs vaaldsemvuõiggadvuõi ite rä tkk-eem väaras lebe lãã v miõttmuõsse lij jee res lossãd veã ir.

64 §

Riãssmi mãuus

Tãn lãkka vuãddeeel uvddum riãssmin pe irjet mãuus nu t mãhtt mãuusai pe irjemest jee rab siõtt'teet lebe mie irreet. Jãnnampãi kkkjie ll-emvue kkkruug riãssãm lij šeza mãauustemmes.

65 §

Tãã rkab siõtt'tõõzz, meã irõõzz da vue kkkõõzz

Tãã rkab siõtt'tõõzz tãn lãã jj viõ kkepiijmest uu det asetõõzzin.

Mãdd- da meã cctãällministeria vuãitt u vdded tãn lãã jj da tõõzz vuãddõõvvi asetõõzz tãã rkab meã irõõzzid lããinai, veã kkvuõdi da jee res tãn lãã jjest ceãlkkum õudltõõzzi miõttmest. Mãdd- da meã cctãällministeria nõãnnat še kaup- da veã lggke rjivõõ jid, oocãm- da riãssãmvõõ jid da jee res tãn lãã jj viõ kkepiijmuuõõ diõtt taar- blaõ vãã jj da mõõntõõllãmnaã llvue kkkõõzz.

10 lããkk

Viõ kkepuãttmuõ- da serddsiõtt'tõõzz

66 §

Viõ kkepuãttmuõ

Tãt lãã kkk puãtt viõ kke 1. peei v kiddmannust 1995.

Tãin laa jjin kãã mtet pãrggmannu 24. peei v 1984 uvddum sããmlãã kkk (611/84) tõõzz mãnna tuejjuum muttsivuõi m.

Õuddel tãn lãã jj viõ kkepuãttmuuõõ vvei tet ã lgged tõn viõ kkepiijjuuõõ väaras taarblaõ tuã- mid.

67 §

Serdjõõvvi vuãmstõs

Kãã mtummu sãã mlãkka da jee res õõudbu sãã mlãã jjsiõtt'tõõzzid vuãddeeel hommum vuãmstõs, mõõnn ãã nnemest ij õuddel tãn lãã jj viõ kkepuãttmuuõõ leãkku meã iruum lebe kãã tt sãdd luõvã ceãlkkum lãã jjsiõtt'tõõzzid vuãd- eeja ãã nnememã rin, lij hommun tãn lãã jj meã rid.

68 §

Mãttam õõudbu lãã jjsiõtt'tõõzz vuãlla kuulli tuõim da vuõiggãdvuõttkkõskkvuõd

Saa mi jeãlstãã tmest uvddum lãã jj (273/55) da saa mi mããddsiõttõõllmuuõõ (593/69) da kãã mtummu sãã mlãkka vuãddeeja riikk da veãr- rãmstroitel vuãõõmmuõõ vã sttmã hssemããi j da koork da jee res mããinai peã lest jã kktet tãn lãã jj viõ kke pue ttemen siõtt'tõõzzid da tõi d vuãddeeja suãppumuõãmãinad, mõõk le jje viõggãst. Mãnna tãn lãã jj viõ kkepue ttemest sõddi peãggtum sãã mlãkka vuãddeeja vuãõõmmuõõ vã sttmã hssemããi j, koork da jee res mããinai peã lest jã kktet nu t še ceãlkkum lãã jj mããinad.

Tãn lãã jj viõ kke pue ttemen viõggãst leãmmaõ siõtt'tõõzzid jã kkted nu t še tõi aa õõi peã lest, mõõk še mmuõoi ko lle l momenttist ceãlkkum viõ kkepiijmuõõõ da koin jeã t tãn lããggast jee res nalla siõtt'tukku. Ceãlkkum kuãskk še riikk piiddluovãsvuõõdid da mãhssheãlpumuõõõid, riikk raajtem tuãjaid da tããlai rãã jtõõzzid. Tããlai luõvtẽmlãã v da rãã jtõõzzin luovãsluãstmuuõõ vvei tet õõudpeã lnn ceãlkkum lãã jjsiõtt'tõõzzin moksteel miõttãd 36 §:st siõtt'tuum mie ldd da tõi st siõtt'tuum mõõntõõõim jã kktõõleel. Mutta- zooccmuõõõ peã lest jã kktet suãvtõõvi vue õõzin, mãid 63 §:st siõtt'teet. Asetõõzzin vvei tet u vdded ceãlkkum lãã jjsiõtt'tõõllmuuõõõst jee resnãlsem mõõntõõllãmnaã llsiõtt'tõõzzid.

69 §

Õõudbui lããinai riikkveãrrãm da hãiddpãã k

Õuddel tãn lããjj viõ kkepue ttem miõttum 68 §:st ceãlkkum lãã jjsiõtt'tõõsse vuãddeeel miõtt- tum lããinai riikkveãrrãm da lããinhãiddkuuli ko irvõõzi peã lest jã kktet meã irõõzzid da tõi d vuãddeeel uvddum meã irõõzzid da tõi d vuãddeeja suãppumuõãmãinad, mõõkk le jje viõggãst ko tãt lãã kkk pue di viõ kke.

70 §

Õõudbu panttvuõiggãdvuõd

Õõudpeã lnn 66 §:st ceãlkkum lãã jjsiõtt'tõõsse vuãddeeel kaapõsum tããll lebe vu vdd, mii lij tãn lãã jj viõ kkepue ttem panttãn riikk kaup- lebe kaupphãddvuãõõmmuõõõ da tõn koork mã hssemest tõn rãjjja ko vuãõõmmuõõ lij loopp rãjja mahssum, lij veãl-ki seãmma mããinaivuõi m panttãn ceãlkkum vuãõõmmuõõõ mã hssemest.

Tããll lebe vu vdd lij panttãn tãn lãã jj viõ kkepue ttem poodd viõggãst leãmmaõ lãã jj-

šiott'tõ'sse vuáddeel še 1 momentist ceálkkum láä jjišiot'tõ'sse vuáddeja nákkam kaup- da kaupphá'ddvuázzmuužž máhssmest koorkines, káá'tt lij soddám mánja tán láä'jj viõ kke- pue'ttemest lebe koonn pantvuõiggádvuõdást ij leákku tuejjuum õuddel ceálkkum äi'gõpoodd ilmtõõzz su'vddja (koonn ä'šš kuáskk).

Õõudpeä'lnn 1 momentist ceálkkum láä'jj- šiott'tõ'sse vuáddeja kuullvuázzõõzz da tõi koor- ki má'hssmest lij tääll (koonn ä'šš kuáskk) lebe vu'vdd panttân nu't máhht 1 da 2 momentist šiott'teet.

Tá'1 ko tääll lebe vu'vdd lij panttân 2 moment- tist šiott'tummu nalla, de jännampäi kkkjie llem- ver'gõooumaž älgg su'vddja (koonn ä'šš kuáskk) i'lmmtõs pantvuõiggádvuõd kuõskki mie'rkkõõzz tuejjeem vääras Kiddjemrekistra. Ko vuázzmuš lij puk mahssum, älgg jännampäi kkkjie llemkrug vuõlteeet i'lmmtõs su'vddja (koonn ä'šš kuáskk) štõ tääll lebe vu'vdd lij luovás panttveárrmest.

71 §

Väärai áánnmuš

Máddtääll õõudásviikkámfondi vääraid vuei'tet áá'nned še nákkmid 68 §:st ceálkkum láä'jjšiott'tõõzz viõ kkepiijmuužž kuõskki meá'rid, mái'd tõi'd lij õ'nnum õuddel tán láä'jj viõ kkepue'ttem.

Helssnest 24 peei'v nuu'bbmannust 1995

Tää'ssvää'ld presidentt

MARTTI AHTISAARI

72 §

Jee' res serddšiott'tõõzz

Vuõsmás 42 §:st ceálkkum sijddsáábbar älgg áá'nned kuud máänpáái se'st tán láä'jj viõ kkepue'ttimest da vuõsmás õuddooumažvaal älgg áá'nned ee'jj se'st láä'jj viõ kkepue'ttimest. Sáä'msuávtõõzz alttee tuájas saraz mánja tõi'st, ko tõi'k liá va'ljjuum sijddsáábbrest. Sáä'msuávtõõzz da õuddooummu vuõsmás tuáimppááj pešt 1996 ee'jj loopp rájja. Láä'jj 56 §:z láä'jjšiott'tõõzzid suávtõõlät emansa ko sáä'msuávtõõzz da õuddoou- maž liá va'ljjuum. Mái'd sáä'msuávtõõzzin da õuddooummu tuájain šiott'teet, suávtet emansa ko sáä'msuávtõõzz da õuddooumaž lij va'ljjuum.

Tán láä'jj viõ kke pue'ttmen káá'mtum sáä'm- lákka da puázztáäll'lákka da luájie llemvue kkk- lákka vuáddeja da ooccmuužž vue'lnn le'ddi saa'mi láinn- da veá kkvuõttooccmuužž da saa'mid luõvtem táälaid da vuu'vdiit kuõskki alt- tuum áá'nneplaan kkiõttõõlät loopp rájja ja kkiõõleel peággtummu láä'jji šiott'tõõzzid,

73 §

Sie'vvenšiott'tõs

Kuáss jee' res páái kkest láájjest sie'vet káá'mtummu sáä'mlákka, õõlgad seávvmuš tán láä'jj va'stteeja šiott'tõõzz, jõs õõudpeä'lnn tán láä'jjesr šiott'tummu ij jee' res šõõdd.

Mádd- da meá'ctáállministeria Mikko Pesälä